

2005. aasta riigieksamikirjandist

2005. aasta riigieksamikirjandi korraldus- ja hindamispõhimõtted on samad, mis 2004. aastal.

1. Õpilane peab valima ühe teema kümnest ning kirjutama selle põhjal sidusa arutleva teksti, milles kasutab ka kirjanduslikke allikaid.

2. Riigieksamikirjandi teemad valib selleks moodustatud komisjon kümnest rubriigist lähtudes, seejuures ei pea kõik rubriigid olema antud õppeaastal tingimata esindatud.

Rubriigid tähestikjärjestuses:

- 1) Eesti ja eestlased
- 2) Eetika, moraal, religioon
- 3) Haridus
- 4) Inimene ja inimsuhted
- 5) Inimene ja ühiskond: sotsiaalpoliitika, majandus, ajalugu jm
- 6) Keskkond, loodushoid
- 7) Kultuur: keel, kirjandus, kujutav kunst, muusika, arhitektuur, teadus jm
- 8) Meedia
- 9) Rahvusvahelised suhted: ajalugu ja tänapäev
- 10) Sport, harrastused, vaba aeg

3. Riigieksamikirjandeid hinnatakse kümnepallisüsteemis (vt hindamisjuhendit).

Riigieksamitunnistusel saavad õpilased tulemuse sajapallisüsteemi ümberarvutatult. See tähendab, et kõik lõpptulemused saadakse osatulemuste summa aritmeetilise keskmisena. Kui kirjandit hindas näiteks esimene hindaja 7 ja teine hindaja 8ga, siis eksaminandi lõpptulemus kujuneb järgmiselt: $70 + 80 = 150 : 2 = 75$ palli.

4. Kolmandale lugemisele lähevad kirjandid, kus kahe hindaja hinnete vahe on suurem kui kolm palli.

5. Eksami vorm vastab 2004. aasta eksamitööle. Eksaminand saab eraldi lehed mustandi ja puhtandi kirjutamiseks. Kui õpilane kasutab eksamil lisalehte, siis teeb ta eksamitöö peas vastavasse kasti ristikese. Eksamitööle ja selle lisalehele kirjutab ta oma eksamitöö koodi. Eraldi lehel saavad õpilased teemad ja eksaminandi meelepea.

6. Eesti õppekeelega gümnaasiumi lõpetajad, kes varem on õppinud vene õppekeelega koolis, võivad riigieksami kirjandi sooritada vene keeles. Need õpilased peavad sooritama eesti keele kui teise keele riigieksami.

7. 2005. aasta kõigi riigieksamite, sh kirjandi hindepäir on 20 palli. Neil, kes eksamikünnist ei ületa, saavad riigieksamikirjandi eest 0, 10 või 15 palli, on võimalik sooritada eksam uuesti 2006. aastal.

Riigieksamikirjandi hindamisjuhend

Üldnõuded

12. klassi õpilase eksamikirjand on arutlev. See tähendab, et õpilane peab suutma analüüsida: esitada väiteid ja vastuväiteid ning neid põhjendada, teha järeldusi.

Õpilane valib ühe teema kümnest ning kirjutab selle põhjal sidusa arutleva teksti, milles kasutab ka kirjanduslikke allikaid.

Kirjandi orienteeruv pikkus on 600–800 sõna (3–4 lehekülge formaat A4). Lühemat kirjandit hinnatakse vigade suhtes rangemalt. Eeltöid kirjandi hindamisel ei arvestata, kuid need antakse ära koos puhtandiga.

Kirjandi kirjutamiseks on aega 6 astronoomilist tundi.

Õpilane võib kirjutamise ajal kasutada õigekeelsussõnaraamatut.

Kirjand peab olema vormistatud nõuetekohaselt (vt “Riigieksamite läbiviimise kord”, p 34).

Õpilane kirjutab mustandi ja puhtandi eri värvi lehtedele. Riigieksamikirjandi mustandid jäävad hoiule kooli. Eksamitöö päisesse kirjutab õpilane töö koodi ning teema numbri. Kui õpilane kasutab lisalehte, teeb ta vastavasse kasti ristikese. Lisalehele kirjutatakse eksamitöö kood.

Kirjandit alustatakse esimeselt jooneliselt lehelt. Ültalt 2. joonele kirjutatakse kirjandi pealkiri. Pealkirja ja sissejuhatuse vahele jäetakse üks tühi joon.

Hinde kriteeriumid

Kirjandit hinnatakse kümnepallisüsteemis, mis taandatakse sajapallisüsteemi. Hindamisel arvestatakse järgmisi kriteeriume:

- 1) kirjandi vastavus teemale, teema avatus;
- 2) sisukus;
- 3) põhjendamis- ja järeldamisoskus, oskus kasutada oma teadmisi ja valida teemakohaseid näiteid;
- 4) ülesehitus;
- 5) teksti sidusus, lausestus;
- 6) sõnavara ja stiil;
- 7) õigekeelsus ja interpunktsioon;
- 8) isikupära;
- 9) töö välimus.

10–9 palli

- kirjand vastab teemale ja teema on avatud;
- kirjandis ilmneb kirjutaja analüüsioskus ja üldistusvõime, eruditsioon ning lugemus;
- esitatud faktid on tõesed, väited põhjendatud, järeldused tulenevad analüüsist;
- kirjandi ülesehitus vastab üldnõuetele;
- tekst on sidus, lausestus selge, loogiline ja vaheldusrikas;
- sõnavara on rikas ning arvestab kirjandi stiili;

☐ kirjandis ei ole üle 4 keelevea.

8–6 palli

- ☐ kirjand vastab teemale ja teema on piisavalt avatud;
- ☐ kirjutaja suudab üldistada ja analüüsida;
- ☐ esitatud faktid on tõesed, väited põhjendatud, järeldused tulenevad analüüsist;
- ☐ kirjandi ülesehitus vastab üldnõuetele;
- ☐ tekst on sidus, lausestus selge ja loogiline;
- ☐ sõnavara arvestab kirjandi stiili, kuid esineb kergemaid stiilivigu;
- ☐ kirjandis ei ole üle 8 keelevea.

5–3 palli

- ☐ kirjand vastab teemale, kuid teemaarendus on pealiskaudne;
- ☐ analüüs on pinnaline, üldistusi on vähe või need on esitatud faktidega vähe seotud;
- ☐ väiteid ei põhjendata või põhjendatakse sobimatute näidetega;
- ☐ kirjandi ülesehituses esineb vastuolusid;
- ☐ teksti sidusus pole järjekindel, esineb mõtete ebaselgust ja lausestusraskusi;
- ☐ sõnavara on ühekülgne, stiil kohati sobimatu;
- ☐ kirjandis ei ole üle 15 keelevea.

2–1 palli

- ☐ kirjand ei vasta teemale või teema on avatud lihtsustatult;
- ☐ kirjand ei ole arutlev;
- ☐ õpilane ei suuda oma väiteid põhjendada ega järeldusi teha;
- ☐ kirjandi ülesehitus ei vasta nõuetele, puudub tekstiline tervik: sissejuhatus ja/või lõppsõna on ebaproportsionaalselt pikad või puuduvad; teemaarendus on lünklik;
- ☐ tekst pole sidus, lausestus on ühekülgne ja primitiivne, mõtted on väljendatud ebaselgelt, esineb lauseehituse, sõnajärje-, reksiooni-, kõrvallause paigutuse vigu;
- ☐ sõnavara on piiratud või stiililt sobimatu (põhjendamatult kantseliit, släng);
- ☐ kirjandis on 16 või enam keeleviga.

Kirjandit hinnates arvestatakse eelkõige teemaarenduse loogilisust, analüüsi- ja sõnastusoskust, seejärel õigekeelsust ja interpunktsiooni. Silmapaistva sisuga tööle võib panna kõrgema hindepalli, kui õigekeelsusvigade arv seda võimaldab. Kirjandi hinnet ei mõjuta autori tõekspidamised, kui need ei lähe vastuollu humanismi ja demokraatia põhiprintsiipidega, ning maitseerinevused.

Vigade arvestamine

Kõik õigekirjavead loetakse täisvigadeks, kuid nende kaal on erinev (nt kergemad stiilivead, selged hooletusvead on kergema kaaluga).

Üheks veaks arvestatakse samas sõnas või morfoloogilises vormis korduvad vead (nt *tegematta* ja *lugematta*; *läind* ja *teind*; *kirjutus laud* ja *tarvitamis juhend*), lause lõpumärgi korduv ärajätmine, ütte või järellisandi koma(de) korduv ärajätmine jms; sama lausetarindi puhul (üte, lisand, kiil, otsekõne jms) korduvalt ära jäetud või ülearune märgipaar.